

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Pakanen, L. & Sandberg, M. 2023. Digitaaliset osaamismerkkit – opas osaamismerkityön perusteisiin. Oamk Journal 31/2023. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-235-4>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

movetia

Austausch und Mobilität
Echanges et mobilité
Scambi e mobilità
Exchange and mobility

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Digitaaliset osaamismerkit – opas osaamismerkkityön perusteisiin

24.3.2023 - Pakanen Lotta, Sandberg Minna

Digitaaliset osaamismerkit ovat nykyaikainen tapa tunnistaa ja tunnustaa osaamista sekä ohjata osaamisen kehittymistä. Ne toimivat niin digitaalisena dokumenttina ja mikrokredentiaalina saavutetusta osaamisesta kuin oppimisprosessia ohjaavina elementteinä. Osaamismerkkejä myöntävät Suomessa oppilaitokset, järjestöt, yritykset ja julkishallinto. Tämä julkaisu on tarkoitettu oppaaksi erityisesti oppilaitosten osaamismerkkityön tueksi. Julkaisu on tuotettu eurooppalaisessa BadgeTour – Ammatillisen koulutuksen mikrokredentiaalit matkailualalla Erasmus+ -hankkeessa.

Sisällys

[1 Mitä digitaaliset osaamismerkit ovat?](#)

[1.1 Alkuperä ja lyhyt historia](#)

[1.2 Osaamismerkki digitaalisena dokumenttina](#)

[1.3 Miksi osaamismerkki?](#)

[2 Osaamismerkkien luominen](#)

[2.1 Osaamismerkkipalvelut](#)

[2.2 Miten luoda osaamismerkkejä?](#)

[2.3 Miten luoda osaamismerkistöjä?](#)

[3 Osaamismerkkien käyttäminen](#)

[3.1 Osaamismerkin saaminen](#)

[3.2 Osaamismerkin jakaminen](#)

[3.3 Validointi](#)

[4 Osaamismerkkiprosessi](#)

[4.1 Osaamismerkit oppilaitoksissa](#)

[4.2. Suositukset ja hallintamalli](#)

[Lähteet](#)

[Lisälukemista](#)

1 Mitä digitaaliset osaamismerkkit ovat?

1.1 Alkuperä ja lyhyt historia

Digitaaliset osaamismerkkit perustuvat Open Badges -standardiin, jonka on kehittänyt Mozilla Foundation vuonna 2011. Standardi 1.0 julkaistiin vuonna 2012. Samaan aikaan alkoi myös useamman teknisen osaamismerkkipalvelun, kuten Open Badge Factoryn, kehittäminen. Osaamismerkkien taustalla on ajatus, Open Recognition, jonka mukaan merkit auttavat yksilöitä tekemään näkyväksi kaikkialla ja kaikin tavoin hankitun osaamisen. [1]

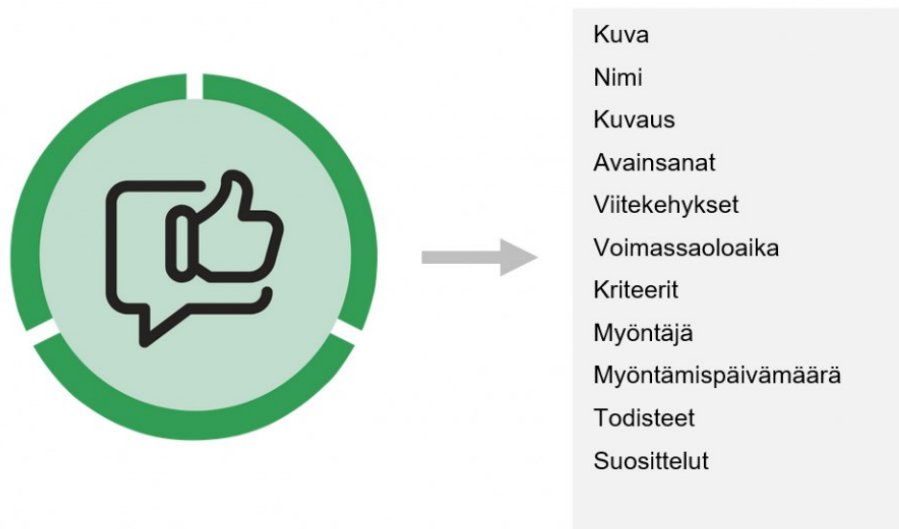
Open Badges -standardi on kehittynyt vuosien varrella lisäten uusia ominaisuuksia ja toiminnallisuuksia merkkeihin. Tällä hetkellä on laajasti käytössä standardi 2.0., ja vuonna 2020 osaamismerkkejä myönnettiin maailmanlaajuisesti 43,3 miljoonaa [2]. Merkkimäärä on ollut nousussa vuosittain, ja myös Suomessa osaamismerkkien käyttö on laajentunut koskemaan niin oppilaitoksia ja järjestöjä kuin yrityksiä ja julkishallintoa.

1.2 Osaamismerkki digitaalisena dokumenttina

Osaamismerkkit ovat digitaalisia todisteita osaamisesta. Ne pitävät usein sisällään osaamistavoitteita, arviointikriteerejä ja osaamisen osoittamisen tapoja. Osaamismerkkien avulla voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaamista, taitoja ja saavutuksia, joita kartutetaan muun muassa opiskelussa, työpaikoilla, harrastuksissa ja projekteissa.

Osaamismerkkit on hyvä erottaa osallistumismerkeistä, jotka kertovat vain osallistumisesta esimerkiksi johonkin tilaisuuteen. Osaamismerkki on nykyajan mikrokredentiaali eli piensuoritus. Merkki on kuin legopalikka osaamisrepussa, joka mahdollistaa erilaisten rakennelmien kokoamisen omasta osaamisesta.

Teknisestä näkökulmasta osaamismerkki on kuva, joka sisältää metadataa. Metadata kertoo esimerkiksi merkin myöntäjystä, myöntämisaikankohdasta ja kriteereistä, joilla merkin voi saada itselleen (kuvio 1). Merkkiin voidaan liittää myös hakemus, joka toimii osaamisen osoittamisen välineenä. Osaamismerkki on dynaaminen. Merkin saaja voi itse rikastaa sen metadataa ja jakaa merkin muille nähtäväksi. Osaamismerkkiin voi lisätä sen vastaanottamisen jälkeen omia todisteita, ja osaamiselle voi myös pyytää toisen henkilön vahvistuksen ja suosituksen. Osaamismerkkin voi jakaa helposti muiden nähtäväksi esimerkiksi linkkinä tai sosiaalisessa mediassa, kuten LinkedInissä.

KUVIO 1. Osaamismerkin metadata.

1.3 Miksi osaamismerkit?

Osaamismerkeillä on kaksi tärkeää tehtävää: ne toimivat digitaalisena todisteena osaamisesta sekä tekevät näkyväksi oppimisprosessia ja auttavat ohjaamaan sitä. Pelillisten elementtien avulla merkkin suorittaminen motivoi oppijaa ja kannustaa kehittämään osaamista aina pitemmälle. Osaamismerkit ovat ketteriä, ja niiden avulla voidaan kuvata osaamista yli organisaatorajojen ja koulutusasteiden. Yksittäisistä merkeistä muodostuvat osaamismerkistöt voivat kuvata osaamista yhtä aikaa monella eri tasolla, ja ne skaalautuvat näin monen organisaation toimintaan.

Merkki on täynnä niin sanottua osaamisdataa, joka tukee merkin saajan osaamispuhetta ja auttaa oman osaamisen sanoittamisessa. Osaamismerkki voi tehdä näkyväksi sellaista osaamista, joka muutoin jäisi huomaamatta. Se voi myös korostaa ja nostaa valokeilaan tiettyjä osaamisia, kuten työelämän kannalta tärkeitä substanssi- ja/tai geneerisiä osaamisia. Se voi myös ohjata ja rakentaa osaamisen kehittymisen polkuja. Myönnetyt merkin sisältämää metadataa on mahdollista rikastaa ja pitää ajan tasalla lisäämällä todisteita ja pyytämällä suositteluja. Merkki onkin parhaimmillaan portfoliomainen ja dynaaminen dokumentti.

Yhteisöllisyys ja verkostomaisuus toteutuvat osaamismerkeissä monella eri tavalla. Merkit tarjoavat mahdollisuuden vertaisarviointiin. Lisäksi osaamista voidaan arvioida yhteistyössä esimerkiksi työelämäkumppaneiden kanssa. Merkkihakemus mahdollistaa myös osaamisen osoittamisen yhdessä muiden kanssa.

Organisaatiot voivat tehdä yhteistyötä merkkien luomisessa. Useat projektit luovat osaamismerkistöjä, joiden kehittämiseen on osallistunut monta organisaatiota. Osaamismerkkien avoimuus mahdollistaa myös valmiiden merkkien ja merkistöjen jakamisen organisaatioiden kesken, jolloin merkkien pinottavuus eli hyödynnettävyys useassa eri merkistössä onnistuu.

Koska merkki on digitaalinen, sitä on helppo jakaa muille nähtäväksi monia eri reittejä. Tulevaisuudessa merkkejä ja niiden sisältämää metadataa voidaan siirtää rajapintojen avulla myös teknisestä järjestelmästä toiseen. Tämä mahdollistaa merkin entistä tehokkaamman hyödyntämisen esimerkiksi työnhaussa ja opinnoissa.

2 Osaamismerkin luominen

2.1 Osaamismerkkipalvelut

Maailmalla on monia sekä maksullisia että ilmaisia osaamismerkkipalveluita. Suurin osa noudattaa Open Badges -standardia [1], mikä onkin tärkeä tarkistaa ennen käyttöönottoa. Palveluiden tarjoamat ominaisuudet ja työkalut vaihtelevat hieman. Esimerkiksi suomalainen [Open Badge Factory](#) sisältää laajan valikoiman ominaisuuksia osaamisperusteisten osaamismerkkien luomiseen.

Useat palvelut tarjoavat erillisen järjestelmän organisaatioille osaamismerkkien luomiseen ja myöntämiseen ja yksilölle osaamismerkkien hallinnointiin ja jakamiseen. Esimerkiksi Open Badge Factory on tarkoitettu organisaation käyttöön, kun taas osaamismerkkien saajat käyttävät [Open Badge Passportia](#).

Osaamismerkkien luomiseen ja myöntämiseen tarkoitettut palvelut ovat usein ainakin isoilla osaamismerkkimäärillä maksullisia, mutta saatujen osaamismerkkien hallinnointi ja jakaminen onnistuu ilmaisessa palvelussa. Osaamismerkkipalveluita on mahdollista myös integroida oppimisen hallintajärjestelmiin (LMS), kuten Moodleen. Näin osaamismerkkien arviointi ja myöntäminen tapahtuu Moodlen kurssien ja aktiviteettien kautta. (Kuvio 2.)

KUVIO 2. Osaamismerkkiekosysteemi.

[2.2 Miten luoda osaamismerkkejä?](#)

Osaamismerkkin luominen on sekä tekninen että pedagoginen prosessi. Teknisestä näkökulmasta tarvitaan standardin mukainen osaamismerkkipalvelu, jonne osaamismerkki luodaan ja josta se myönnetään. Pedagogisesta näkökulmasta osaamismerkkin kriteeristön osaamisperusteinen muotoilu on usein merkkiprosessin aikaa vievin osa.

Näiden kahden lisäksi osaamismerkille tulee rakentaa visuaalinen ilme ja merkin arvioinnille ja ohjaukselle varata resursseja. Osaamismerkkipalvelusta hieman riippuen merkin luomiseen tarvitaan seuraavia tietoja:

Osaamismerkkin kuva (.png tai .svg): Kuvan luomisessa voi käyttää apuna graafista suunnittelijaa tai luoda sen itse esimerkiksi Canvassa. Jos merkki on osa isompaa osaamismerkistöä, on hyvä pohtia koko merkistön visuaalista ilmettä ensin.

Osaamismerkkin nimi: Nimi kertoo muutamalla sanalla, mistä merkissä on kyse.

Osaamismerkkin kuvaus: Kuvaus on lyhyt ja ytimekäs esittelyteksti, joka herättää merkin loppukäyttäjän mielenkiinnon. Kuvauksessa voi kertoa esimerkiksi, mistä osaamisesta merkki on myönnetty.

Avainsanat eli tagit: Avainsanat auttavat löytämään merkin paremmin.

Viitekehykset: Viitekehykset toimivat merkistön kriteeristön luomisen tukena ja kytkevät merkin osaksi laajempaa kokonaisuutta. Suosittuja viitekehyksiä ovat muun muassa ESCO [5], EQF [6] ja ePerusteet [7].

Kriteerit: Merkin kriteeristö koostuu usein osaamistavoitteista, arviointikriteereistä ja osaamisen osoittamisen tavoista. Joskus kriteeristön mukana on myös oppimisresursseja ja taustatietoja merkin kehityksestä.

Viesti: Osaamismerkki myönnetään aina vastaanottajan sähköpostiin. Viestissä voidaan kuvata, mikä merkki on ja miten se vastaanotetaan.

Suosittelut: Merkille voi pyytää suositteluja eri organisaatioilta. Yleensä suosittelijoina toimivat merkin luomisessa mukana olleet organisaatiot.

Hakemus: Osaamismerkkiin voidaan liittää hakemus, joka avulla osaaminen voidaan osoittaa. Hakemuksessa on erilaisia arvioinnin tapoja ja sen kautta voidaan ohjata merkin myöntämisprosessia.

Tärkein osaamismerkin luomisen vaihe on kriteeristön rakentaminen.

Osaamisperusteisissa osaamismerkeissä on tärkeää kuvata osaamistavoitteet, arviointikriteerit ja osaamisen osoittamisen tavat. Näin merkin hakija tietää, mitä osaamista häneltä edellytetään ja millä kriteereillä sitä tullaan arvioimaan. Tämä toimii myös pohjana itsearvioinnille ja osaamisen kehittämiseksi, mikäli oma osaaminen ei vastaa vielä merkin kriteerejä.

Merkkiin kuvataan myös osaamisen osoittamisen tavat eli kerrotaan, mitä pitää tehdä ja näyttää merkkiä haettaessa. Joskus merkeissä on valmiiksi mukana oppimisresursseja ja materiaaleja, joiden avulla omaa osaamista voi kehittää. Jos käytössä on osaamismerkkihakemus, toimii se osaamisen osoittamisen välineenä. Osaaminen voidaan tuki osoittaa myös näytöllä. Hyväksytyksi arvioitu merkki myönnetään hakijan sähköpostiin, ja täydennystä kaipaava hakemus lähetetään takaisin täydennyspyynnön kanssa. (Kuvio 3.)

KUVIO 3. Osaamismerkin luomisen kanvaasi.

Osaamismerkin kriteeristö voidaan rakentaa ilman viitekehyksiä tai niiden kanssa. Ilman viitekehyksiä luotu merkki kuvaa osaamista sellaisena kuin se ilmenee, kun taas viitekehyksiä hyödyntävä merkki kytkee osaamisen laajempaan kokonaisuuteen ja merkin loppukäyttäjän on helpompi löytää osaamisen yhteydet. Hyvänä esimerkkinä ammatillisessa koulutuksessa kriteeristö voidaan kytkeä ePerusteisiin [8]. Jatkuvan oppimisen kannalta on hyvä huomioida, että merkit voidaan kytkeä myös esimerkiksi tulevaisuuden työelämän vaatimaan osaamiseen tai kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Osaamismerkin luomisessa on hyvä miettiä myös erilaisia rooleja: kuka on merkin saaja ja sen mahdollinen jakaja, kuka arvioi osaamisen ja kuka on merkin loppukäyttäjän eli henkilö, joka avaa jaetun osaamismerkin. Merkin tulee olla merkityksellinen ja motivoiva erityisesti osaamismerkin saajalle, minkä vuoksi merkin hyödyntämisen mahdollisuuksia on hyvä avata ja poluttaa.

2.3 Miten luoda osaamismerkistöjä?

Osaamismerkkejä voidaan käyttää yksittäisinä merkkeinä tai rakentaa niistä kokonaisuuksia eli osaamismerkistöjä. Osaamismerkkien avulla on mahdollista konkretisoida ja pilkkoa osaamiskokonaisuuksia käytännönläheiseksi ja konkreettiseksi toiminnaksi. Näin osaamismerkit soveltuvat oppimisprosessin ohjaamiseen.

Osaamismerkkein ohjautuva oppiminen on digipedagoginen malli, joka käsittää kriteeripohjaisia osaamismerkkejä, oppimateriaaleja, ohjausta ja vertaistukea [9].

Yksittäisistä osaamismerkeistä voidaan koota kokonaisuuksia osaamisalueiden tai osaamisen tason mukaan. Merkkejä voi usein suorittaa oman osaamisensa ja mielenkiintonsa mukaan, ja yksittäisten merkkien suorittaja voi saada lopuksi itselleen koontimerkin. Näin osaamismerkistö ohjaa ja kannustaa oppijaa tavoitteellisesti kohti päämäärää. Osaamismerkistöjen skaalautuvuus tukee sujuvia siirtymiä jatkuvan oppimisen tavoitteen mukaisesti. Saman merkistön eri merkit voivat siis kytkeytyä eri koulutusasteille ja työelämään muodostaen näin oppimispolkuja siirtymien tueksi.

Osaamisalueiden mukaan luotu osaamismerkistö voi sisältää erilaisia osaamisia, rooleja tai toimintoja. Esimerkiksi osaavan kouluttajan koontimerkki voi sisältää yksittäisiä merkkejä, jotka kertovat palautteen antamisesta, ohjauksesta ja arvioinnista. Merkin saajan tulee saada kaikki tai tietty osa merkeistä, jotta koontimerkki myönnytyy automaattisesti. Osaamisen tason mukaan luotu osaamismerkistö ei yleensä pidä sisällään koontimerkkiä, ja merkin saaja voi itse arvioida ja päättää, millä tasolla (esimerkiksi pronssi, hopea tai kulta) hän haluaa osoittaa osaamistaan. (Kuvio 4.)

KUVIO 4. Kaksi eri tapaa luoda osaamismerkistö.

Osaamismerkistöjä voidaan rakentaa yksittäisen organisaation tarpeisiin tai niitä voidaan luoda yhdessä muiden organisaatioiden kanssa. Useissa projekteissa on tuotettu myös sekä valtakunnallisia että EU-tasoisia osaamismerkistöjä, jotka ovat vapaasti kaikkien organisaatioiden hyödynnettävissä.

Yhteistyössä tuotetuissa merkistöissä on tärkeää laatia niin sanottu hallintamalli, jolla varmistetaan merkkien käytön ja arvioinnin yhteneväisyys sekä sovitaan merkistön jatkokehittämisestä ja päivittämisestä. Isoissa merkistöissä on käytössä myös usein kouluttajakoulutus, joka tukee osaamismerkistön merkkien arvioijien työtä.

3 Osaamismerkkien käyttäminen

3.1 Osaamismerkin saaminen

Digitaalisia osaamismerkkejä on mahdollista saada itselleen monilla eri tavoilla. Välillä osaamisen hankintatapa on tarkkaan määritelty, mutta yhä useammin osaamista voi osoittaa tiedoilla ja taidoilla, joita on syntynyt eri elämänalueilla.

Oppilaitoksissa merkkejä käytetään usein osana kursseja ja tunnustamaan tutkintoon liittyvää osaamista. Tällaiset osaamismerkit liittyvät usein substanssiosaamiseen, mutta voivat tunnistaa ja tunnustaa myös pehmeitä, geneerisiä osaamisia.

Työpaikoilla osaamismerkit ovat usein osa henkilöstön pätevyyttä ja roolien kirkastamista. Niiden avulla luodaan kehittymisen polkuja organisaation sisällä. Järjestökentällä vapaaehtoistehtävät ovat tyypillinen osaamismerkkien aihe, ja osaamismerkit toimivat työtodistusten kaltaisina dokumentteina osaamisesta ja kokemuksesta.

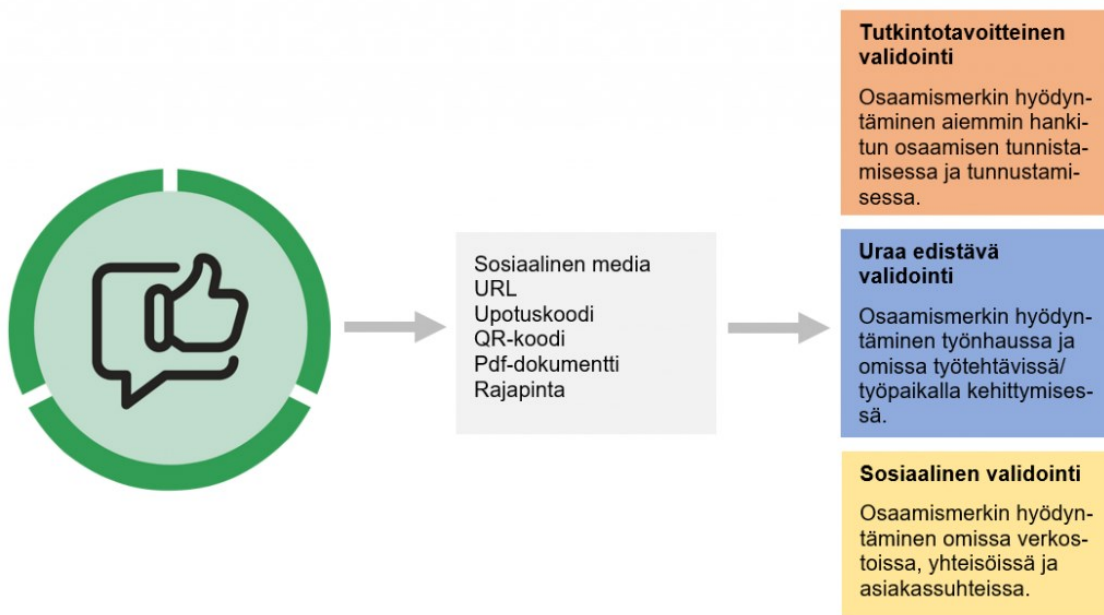
Osaamista voi lisäksi syntyä erilaisissa verkostoissa ja työryhmissä, mutta pelkkä osallistuminen esimerkiksi seminaariin tai konferenssiin ei yksistään täytä osaamismerkkin kriteereitä. On olemassa myös osaamismerkkejä, joita voi saada itselleen vapaasti itseopiskelun kautta. Tällöin kyseessä on esimerkiksi verkossa oleva avoin sivusto, jonne on koottu opiskelumateriaalia. Osaamismerkkin myöntäminen tapahtuu automaattisesti esimerkiksi monivalintakyselyn suorittamisen jälkeen.

Saatavilla olevia osaamismerkkejä on harvemmin kerätty yhteen niin, että kerralla voisi nähdä eri organisaatioiden tarjoamat merkkimahdollisuudet. Useassa maassa toimii kuitenkin vapaamuotoinen verkosto (Suomessa [Badge Finland](#) [10]), joka kokoaa kansallisesti osaamismerkkien kehitystyötä yhteen ja esittelee uusia osaamismerkkejä esimerkiksi webinaareissa. Osassa osaamismerkkipalveluja, kuten Open Badge Passport [4], on olemassa myös käyttäjille nähtävillä oleva osaamismerkkigalleria. Sen kautta voi tutkia, millaisia osaamismerkkejä palvelussa on luotu ja myönnetty.

3.2 Osaamismerkkin jakaminen

Osaamismerkit kertyvät merkin saajan omaan osaamismerkkipalveluun, kuten Open Badge Passportiin [4]. Merkit on tarkoitettu jaettavaksi muille, mutta merkin saaja voi itse päättää, haluaako pitää merkit yksityisinä vai jakaa niitä muiden nähtäväksi. Merkkejä myöntävän organisaation on hyvä tuntea Passportin ja muiden vastaavien palveluiden ominaisuudet, jotta he osaavat tukea ja ohjata esimerkiksi omia opiskelijoita merkkien vastaanottamisessa ja jakamisessa.

Osaamismerkkejä voidaan jakaa yksittäisinä merkkeinä tai sivuina, joille on koottu kokoelma esimerkiksi samaan teemaan liittyvistä merkistä. Sivujen avulla merkeistä voi rakentaa myös ePortfolion. Merkkejä ja sivuja voi jakaa sosiaalisessa mediassa ja yksittäisten merkkien kohdalla LinkedIn tarjoaa hyviä mahdollisuuksia merkin liittämiseen omaan profiiliin. Jakaminen onnistuu myös linkkinä, joka onkin ehkä kaikkein monipuolisin vaihtoehto. Lisäksi pdf-tiedosto, upotuskoodi ja QR-koodi ovat mahdollisia jakotapoja. Tulevaisuudessa osaamismerkkien siirtäminen järjestelmästä toiseen on mahdollista. (Kuvio 5.)

KUVIO 5. Osaamismerkkin jakamisen mahdollisuuksia.

Osaamismerkkien saajat voivat verkostoitua keskenään esimerkiksi Open Badge Passportissa. Henkilöt, jotka ovat saaneet saman osaamismerkkin, voivat halutessaan löytää toisensa ja muodostaa vapaamuotoisen yhteisön. Yhteisö voi myös tukea osaamismerkkien suorittamista. Open Badge Passport tarjoaa mahdollisuuden rakentaa itselleen erilaisia osaamispolkuja osaamismerkeistä ja seurata omaa etenemistä. [4]

3.3 Validointi

Osaamismerkkien avulla voidaan tukea osaamisen validointia tutkintotavoitteisesti, uraa edistävästi ja sosiaalisesti. Tutkintotavoitteinen validointi tarkoittaa sitä, että osaamismerkkit voivat toimia todisteena ja osoituksena aiemmin hankitusta osaamisesta, jota voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi tutkintoja. Uraa edistävä validointi tarkoittaa sitä, että osaamismerkkit voivat auttaa työllistymään ja etenemään omalla työuralla. Moni organisaatio käyttää jo nyt osaamismerkkejä henkilöstön kehittymisen tukena ja rakentaa heille organisaation sisällä polkuja ja tunnistaa rooleja.

Osaamismerkkien avulla voidaan nostaa myös esille jokin erityisosaaminen, jota tietyllä alalla tarvitaan. Tämä voi toimia työhaussa ratkaisevana tekijänä. Sosiaalinen validointi on arvon saamista omassa yhteisössä ja verkostoissa. Osaamismerkkin avulla voidaan esimerkiksi saavuttaa ja vahvistaa tiettyä asemaa.

Osaamismerkkien validointia edesauttavat EU-tasoiset ja kansalliset linjaukset osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta sekä mikrokredentiaalien asemasta ja kehittämisestä

[11] [12] [13]. Osaamismerkkien tunnettuus kasvaa niiden käytön myötä. Jo nyt monessa maassa on käytössä kansallisia ja valtakunnallisia osaamismerkistöjä, jotka viitekehysten avulla helpottavat osaamisen vertaamista ja tunnustamista.

Osaamismerkkien validointi vaatii kuitenkin yhteisen luottamuksen ilmapiirin rakentamista. Tämä onnistuu helpommin, kun tietoisuus osaamismerkeistä lisääntyy, merkistöjä luodaan yhä enemmän yhteistyössä muiden kanssa ja merkistöjen laatukriteerit ovat kunnossa.

4 Osaamismerkkiprosessi

4.1 Osaamismerkit oppilaitoksissa

Osaamismerkkejä käytetään Suomessa kaikilla koulutusasteilla peruskoulusta yliopistoon ja vapaaseen sivistystyöhön. Oppilaitoksissa osaamismerkeillä usein tunnustaan ja tunnustetaan henkilöstön osaamista ja kaikille tutkinto-ohjelmille yhteisiä geneerisiä osaamisia. Osaamismerkkejä on hyödynnetty myös osana tutkintoihin liittyviä opintojaksoja. Tällöin merkit ovat auttaneet poluttamaan ja pelillistämään oppimisprosessia ja tukemaan opiskelun etenemistä.

Osaamismerkkien avulla on myös mahdollista tehdä yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa ja nostaa merkkeihin esille opintojaksoihin liittyviä työelämän tunnistamia tärkeitä osaamisia. Osaamismerkit voivat siis toimia pedagogisena mallina tai tarjota uusia mahdollisuuksia tehdä työelämäyhteistyötä ja edesauttaa opiskelijoiden työllistymistä.

Laajaa osaamismerkkityötä tekevissä oppilaitoksissa olisi hyvä olla joustava osaamismerkkistrategia, joka ohjaa osaamismerkkien käyttöä ja kytkee niiden luomisen organisaatiolle tärkeisiin tavoitteisiin. Strategian tulisi olla toimintaa tukeva, ei yksittäisiä pilotteja ja osaamismerkkien luomista liikaa rajoittava. Osaamismerkkejä luovalle henkilöstölle tulisi olla tarjolla koulutusta ja ohjausta niin teknisestä ja kuin pedagogisesta näkökulmasta. Lisäksi merkkien luomiseen ja arviointiin tulisi varata resursseja.

Osaamismerkkiprosessin hahmottaminen konkretisoi toimintaa ja siihen liittyviä rooleja organisaatiotasolla. Se kuvaa toiminnan vaiheet ja eri toimijoiden, kuten opettajan ja opiskelijan roolit niissä. Osaamismerkkien käyttöä, kuten merkkien myöntämismäärää ja vastaanottoprosenttia, voidaan seurata erilaisten raporttien kautta. Näin voidaan keskittää ohjausta niihin kohtiin, joissa merkin saajilla on haasteita. Esimerkiksi Open Badge

Passportin ympäristö -ominaisuus auttaa hahmottamaan merkkien suorittamisen polkuja ja merkkien hakijoiden edistymistä [4]. Passportin ympäristön kautta on myös helpompi tarkastella, miten ja missä osaamismerkkejä on jaettu muiden nähtäväksi. (Kuvio 6.)

KUVIO 6. Osaamismerkkiprosessi opintojaksoissa.

4.2 Suositukset ja hallintamalli

Luotaessa laajaa osaamismerkistöä usean eri organisaation yhteistyössä, on hyvä sopia, miten merkistöä tulee käyttää sen valmistuttua. Usein osaamismerkistöt sisältävät hallintamallin ja ohjeistuksen sen hyödyntämiseksi jatkossa. Yhdessä sovittu hallintamalli lisää merkistön laatua yhteisten pelisääntöjen kautta. Pelisäännöt voivat liittyä esimerkiksi merkkien arviointiin ja merkistön päivittämiseen.

Usein hallintamallissa myös sovitaan, miten ja millä kriteereillä merkistö voidaan jakaa muiden käyttöön. Julkisella rahoituksella tuotetut osaamismerkistöt voidaan CC-lisensoida ja näin varmistaa niiden pinottavuus muiden merkistöjen kanssa.

Hallintamallin lisäksi laajasta osaamismerkistöstä voidaan järjestää kouluttajakoulutusta. Kouluttajakoulutus suunnataan usein erityisesti osaamismerkkien arvioijille. Sen tarkoituksena on yhtenäistää arviointikäytänteitä ja osaltaan varmistaa osaamismerkkien laatua. Kouluttajakoulutus voi auttaa myös luottamuksellisen ilmapiirin synnyttämisessä, jolloin samaa merkistöä myöntävät eri organisaatiot voivat luottaa muiden arvioimien merkkien laatuun.

KOULUTTAJAKOULUTUKSEN ESIMERKKISISÄLTÖ

1. Osaamismerkistö ja sen merkit
2. Miten saada merkistö käyttöön?
3. Kouluttajakoulutus
4. Verkostoituminen Open Badge Factoryssä
5. Erilaiset tavat saada merkkejä
6. Vinkkejä arvioijille
7. Saavutettavuus ja erityisryhmät
8. Integrointi oppimisen LMS (kuten Moodle)
9. Osaamismerkkien validointi
10. Osaamismerkkien pinottavuus
11. Jatkokehittäminen

Lotta Pakanen

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillisen opettajankoulutuksen yksikkö

Minna Sandberg

sivutoiminen tuntiopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillisen opettajankoulutuksen yksikkö

Lähteet

- [1] Open Badges. Hakupäivä 26.1.2023. <https://openbadges.org/>
- [2] IMS Global. 2020. Badge Count. Detailed findings on the remarkable growth in the use of Open Badges—the world’s leading format for digital badges. Final Report. Hakupäivä 26.1.2023. <http://content.msglobal.org/badge-count-2020/badge-count-2020/>
- [3] Open Badge Factory. Hakupäivä 26.1.2023. <https://openbadgefactory.com/fi/>
- [4] Open Badge Passport. Hakupäivä 26.1.2023. <https://openbadgepassport.com/1etusivu/>
- [5] ESCO portal. European Skills, Competences, Qualifications and Occupations. Hakupäivä 26.1.2023. <https://esco.ec.europa.eu/en>
- [6] Europass, European Union. The European Qualifications Framework. Hakupäivä 26.1.2023. <https://europa.eu/europass/en/europass-tools/european-qualifications-framework>
- [7] ePerusteet-palvelu. Opintopolku. Hakupäivä 26.1.2023. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi>
- [8] ePerusteet-palvelu. Opintopolku. Ammatillinen koulutus. Hakupäivä 26.1.2023. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/ammattillinen>
- [9] Brauer, S., Siklander, P. & Ruhalahiti, S. 2017. Motivation in digital open badge-driven learning in vocational teacher education. Ammattikasvatuksen Aikakauskirja 19 (3), 7–23. Hakupäivä 26.1.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018111317062>
- [10] Badge Finland. Hakupäivä 26.1.2023. <https://badgefinland.fi/>
- [11] Europass, Euroopan unioni. Epävirallisen ja arkioppimisen validointi. Hakupäivä 26.1.2023. <https://europa.eu/europass/fi/validation-non-formal-and-informal-learning>
- [12] Osaamisen tunnistamisen työryhmä. 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakupäivä 26.1.2023. <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM044:00/2021>

[13] 2021/0402/NLE. Proposal for a Council recommendation on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability. Euroopan komissio. Hakupäivä 26.1.2023. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0770>

Lisälukemista

Accredible's guide to Digital Badges. Accredible. Hakupäivä 3.2.2023.

<https://www.accreditable.com/downloadable-assets/download-accredibles-comprehensive-guide-to-digital-badges>

Bigelow, A., Booth, C., Brockerhoff-Macdonald, B., Cormier, D., Dinsmore, C., Grey, S., Harrison, L., Hobbs, A., Lee, S., Maher, P., McArthur, F., Mitchell-Ashley, T., Mosley, J., Papple, J., Porter, J., Presant, D., Sommer, J. & Zahedi, E. 2022. eCampusOntario's Micro-credential Toolkit. Ontario Online Learning Consortium (eCampusOntario).

Hakupäivä 3.2.2023. https://openlibrary-repo.ecampusontario.ca/jspui/bitstream/123456789/1439/1/eCampusOntario039s-Micro-credential-Toolkit-1655731685._print.pdf

Brauer, S. 2019. Digital Open Badge-Driven Learning – Competence-based Professional Development for Vocational Teachers. Väitöskirja. Lapin yliopisto. Hakupäivä 3.2.2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-110-1>

Digital Credentials – “Making Skills and Learning Visible“. atingi eAcademy Tourism and Hospitality. Hakupäivä 3.2.2023. https://www.atingi.org/eacademy/wp-content/uploads/2022/09/eAcademy_OnePager.pdf

The Definitive Guide to Digital Badges. Virtual Badge. Hakupäivä 3.2.2023. <https://www.virtualbadge.io/blog-articles/the-definitive-guide-digital-badges>

What Are Open Badges? Badge Wiki. Hakupäivä 3.2.2023. https://badge.wiki/wiki/What_Are_Open_Badges%3F

BadgeTour – VET Micro-credentials in the Tourism Sector

Erasmus+ KA2 Cooperation partnerships in vocational education and training

Project No. 2021-1-IT01-KA220-VET-000034768

The BadgeTour – VET Micro-credentials in the Tourism Sector project aims at boosting VET managers and trainers' abilities and skills in recognizing competences and certifying the learning process of learners in the tourism sector through a continuous professional development training on the use of micro-credentials. One of the general needs of this project is the invitation of the European Commission in the 2020 EU skills agenda in order to work on the development of a shared approach to micro-credentials that guarantee quality, cross-border comparability, recognition and transferability of micro-credentials.

Web Page: <https://www.badgetour.eu>

Social Media: #badgetour

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which solely reflect the views of the authors. The Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained herein.

This project has received grant support from Movetia funded by the Swiss Confederation. The content reflects the authors' view and Movetia is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

METATIEDOT

Tyyppi: Raportti

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 31/2023

Julkaisuvuosi: 2023

ISBN: 978-951-597-235-4

Tekijätiedot: Pakanen Lotta, Sandberg Minna

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-235-4>

Tiivistelmä: Julkaisu on tarkoitettu oppaaksi erityisesti oppilaitosten osaamismerkkityön tueksi.

Siinä käsitellään osaamismerkkien perusasioita pedagogisesta ja teknisestä näkökulmasta.

Keskiössä on osaamismerkkiprosessi merkin suunnittelusta ja luomisesta aina sen myöntämiseen ja jakamiseen asti. Julkaisussa pohditaan myös osaamismerkkien mahdollisuuksia osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tukena. Julkaisu on tuotettu eurooppalaisessa Erasmus+-hankkeessa BadgeTour – Ammatillisen koulutuksen mikrokredentiaalit matkailualalla.